Tedbir ve tevekkül

Hamid rumuzlu okuyucumuz: “Tedbir kazayı ve belâyı def eder mi? Tedbirde ölçü ne olmalıdır? Meselâ evimize bir kilit takmamız normal midir? Yoksa iki kilit, çelik kapı, alarm gibi bilumum tedbirleri aldıktan sonra mı tevekkül etmeğe hakkımız vardır?”

Tedbiri bir fiilî duâ olarak değerlendirmek sûretiyle tedbirimizi gerektiği gibi aldığımızda; Allah dilerse şüphesiz kazayı ve belâyı def eder. Fakat bu bir sonuç hükmüdür. Sonuç hakkında hüküm vermek esasen bizim vazifemiz değildir. Üstad Hazretlerinin ifadesiyle, “tarîk-i hakta çalışan ve mücahede edenler, yalnız kendi vazifelerini düşünmek lâzım gelirken, Cenâb-ı Hakk’a ait vazifeyi düşünüp, harekâtını ona bina ederek hataya düşerler.”1
Bu meselede bizim vazifemiz önden gerektiği gibi tedbir almak, tedbirden sonra da tevekkül etmektir. Tedbirde eksiklik ve boşluk bırakmamak, ihmalkâr olmamak, vurdumduymaz davranmamak, “Yazılan başa gelir” sözünün uhdesinde saklı bulunan yanlış tevekkül anlayışına ve tembelliğe kapılmamak bizim vazifemizdir. Biz vazifemizi yaparız; Allah’ın vazifesine karışmayız. Hazret-i Yakub Aleyhisselâm oğulları ile birlikte Mısır’a Bünyamin’i gönderirken, tedbiri de, tembihi de elden bırakmadı ve oğullarına şöyle dedi:

“Oğullarım! Şehre bir kapıdan girmeyin! Ayrı ayrı kapılardan girin! Gerçi Allah’ın takdir ettiği bir şeyi ben sizden geri çeviremem! Hüküm ancak Allah’ındır! Ben O’na tevekkül ettim! Tevekkül etmek isteyenler de O’na tevekkül etsinler.”2
Âyette Hazret-i Yâkub’un (as) oğullarına yaptığı tembihler birer tedbir mahiyetindedir. Gerek Bünyamin’in başına bir iş gelmesini önlemek için, gerekse oğullarının nazar veya başka biçimde zarar görmesini önlemek için Hazret-i Yâkub’un (as) elinde başka çare yoktu. Olsaydı mutlaka kullanacaktı. O halde Hazret-i Yâkub (as) kendi çapında bütün imkânlarını kullandıktan ve gerekli tedbiri aldıktan sonra Allah’a dayanıp güveniyor, tevekkül ediyor.

Kezâ Hazret-i Şuâyb Aleyhisselâm kendisine düşen görevin yalnızca tebliğ olduğunu, sonucun Allah’a ait bulunduğunu, yapılacak işlemin dâveti sürdürmek olduğunu bildiriyor ve dâvetine uymayan kavmine şöyle sesleniyordu:

“Ey kavmim, söyleyin bana! Eğer ben Rabb’imden açık bir delil üzere isem ve Rabbim beni kendi katından pek güzel bir rızıkla rızıklandırmışsa, ben O’na isyan edebilir miyim? Size yasakladıklarıma kendim karşı gelmek istemem! Ben ancak gücümün yettiği kadarıyla sizi ıslâh etmek istiyorum. Muvaffak olmam ise ancak Allah’ın yardımıyladır. O’na tevekkül ettim ve ancak O’na yönelirim.” 3
Bir işe karar vermek, o işi bitirmenin yarısıdır. Çünkü karar, niyettir. Karar, aynı zamanda hâl ve fıtrat diliyle yapılan bir duâ demektir. Bir işe karar veren kimse, başarmak ve olabilecek olumsuzlukları bertaraf etmek için önce Allah’a sığınmalı ve güvenmelidir. Cenâb-ı Hak bir işe azm eden ve karar veren kimseler için şu önemli prensibi hatırlatır:

“İşlerinde onlarla istişare et! Bir işe karar verip azmettiğinde ise, Allah’a güven ve tevekkül et. Şüphesiz Allah kendisine tevekkül edenleri sever.” 4
Tevekkülün, sebepleri bütünüyle reddetmek demek olmadığını, bilakis sebepleri Allah’ın kudret elinin bir perdesi bilmek demek olduğunu bildiren Üstad Bedîüzzaman Hazretleri, sebeplere teşebbüsün ise, bir nevî fiilî duâ hükmünde bulunduğunu, sonucun da yalnız Allah’tan istenmesi gerektiğini; tevekkülün, kendisine düşen tedbirleri gerektiği gibi aldıktan sonra neticeyi Allah’tan bilmek ve yalnız O’na minnettar olmak demek olduğunu bildiriyor. 5

Demek tevekkül etmek için, önce biz, bize düşen tedbiri gerektiği gibi, gerektiği kadar ve gücümüz ölçüsünde almakla görevliyiz ve yükümlüyüz. Bize düşen kısımda ihmalkâr davranamayız, tedbirsiz olamayız, gayretsiz olamayız.
Takdiri ise Allah’a bırakırız.

Bir evi hırsızlara karşı korumak için düşünülebilecek her şey tedbirdir. Anahtarın ve kilidin en iyisi, kapının en sağlamı, en dayanıklısı, alarm vs. gibi ulaşılabilen yeni teknolojik ürünlerin en iyisi, bunları kullanma becerisi… vs. bunların tümü tedbir sınıfına girer. Tedbir ne kadar iyi olursa, sonuç için o derece makbûliyet şartlarını taşıyan fiilî duâ yapılmış olur. Şartlara göre hangi tür tedbir gerekiyorsa, bize düşen ihmâl etmemektir. Fiilî duâmızın sonucunu ise, meselâ bu meselede eşyamızın çalınması gibi bir musîbetin def edilmesi meselesini ise Allah’a bırakmalıyız. Yani tedbir bizden, takdir Allah’tan demeliyiz.

DUA

Ey Rabb-i Vekîl! Nefsimi sana teslim ettim. Yüzümü sana tevcih ettim. İşimi sana tefviz ettim! Sırtımı sana dayadım! Senden korkarak ve Seni isteyerek Sana iltica ettim! Senden başka sığınağım ve kurtuluş yolum yoktur! İndirdiğin kitabına ve gönderdiğin Nebiyy-i Muhtereme (asm) iman ettim. Beni, annemi, babamı ve bütün

mü’minleri dünyada belâ ve musîbetlerinden, ahrette Cehennem azabından koru! Âmin!

Dipnotlar:

1- Lem’alar, s. 134.

2- Yûsuf Sûresi: 66, 67.

3- Hûd Sûresi: 88.

4- Âl-i İmrân Sûresi: 159.

5- Sözler, s. 284.